

ISPAN TILINI O'QITISHDA NOAN'ANAVIY METODLARNING AMALIY QO'LLANILISHI

Tashniyozova Shoira Xolmuradovna

toshshoira@gmail.com

o'qituvchi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Annotatsiya. Ushbu maqolada ispan tilini o'qitishda noan'anaviy metodlarning amaliy qo'llanilishiga bag'ishlangan bo'lib, interaktiv va zamonaviy o'qitish metodlari tahlil qilinadi. Interaktiv yondoshuvlarning chet tilini o'qitishda qanday yangi imkoniyatlar yaratishini, shuningdek, o'quvchilarning til o'rganish jarayonidagi faol ishtirokini oshirishi, jumladan, guruhli ishlar, rolli o'yinlar, muammoli vazifalar va boshqa faoliyatlar orqali talabalar o'rtasida o'zaro muloqotni kuchaytirish, fikr almashish va tilni amaliyotda qo'llash imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: usul, tajriba, usul, interaktiv, texnologiya, resurs, bilim, faoliyat, yondashuv, jarayon, faollashtirish, muammoli vazifalar, samarali.

Texnologiya va raqamli resurslardan foydalanish

So'nggi yillarda, texnologiya va raqamli resurslar chet tilini o'qitish metodologiyasining ajralmas qismiga aylangan. An'anaviy metodlardan farqli o'laroq, bu metodlar odatda to'g'ridan-to'g'ri o'qituvchidan dars berish, grammatikani o'rgatish va repetitsiyani ta'limning asosiy vositasi sifatida qo'llashga asoslanadi, noan'anaviy metodlar esa texnologiyani o'quvchilarni interaktiv va markazlashtirilgan ta'limga jalb qilish uchun ishlatadi. Buning natijasida, o'quvchilar real hayot kontekstlarida tilni amaliy o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishadi¹.

Texnologiya til o'rganishni kuchaytiradi, chunki bu turli xil resurslar o'quvchilarni jalb qilish, hamkorlik qilish va autentik til materiallariga kirish

¹ Richards, J. C. Komunikativ til o'rganish ta'limi. Cambridge University Press. 2006

imkoniyatini yaratadi. *Instituto Cervantes* ma'lumotlariga ko'ra, Ispan tilini o'qitishda texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarga dinamik mazmun va real vaqtda tilni amaliy qo'llash imkoniyatlarini taqdim etishda muhim ahamiyatga ega. Misol uchun, *Duolingo* va *Babbel* kabi raqamli vositalar o'zlarining kirish osonligi va interaktiv dizayni bilan keng tarqalgan bo'lib², o'quvchilarga so'z boyligini, grammatikani va talaffuzni o'yin shaklidagi mashqlar orqali o'rganishga yordam beradi³.

Kompyuter yordamida til o'rganish platformalari, texnologiya bilan ta'limni qo'llashning asosiy qismini tashkil etadi, chunki ular o'quvchilarga o'z sur'atida o'rganish imkonini beradigan strukturaviy dasturlarni taqdim etadi. *Rosetta Stone* dasturi, birinchi bo'lib kompyuter yordamida til o'rganish platformalari (CALL) metodlarini joriy qilganlardan biri bo'lib, tilni "tabiiy til" yondoshuvi orqali o'rgatadi, ya'ni grammatikani tushuntirishdan ko'ra, tilga o'zini botirishga e'tibor qaratadi. Garcia va Chapetón⁴ tadqiqotlariga ko'ra, CALL dasturlaridan foydalangan o'quvchilar, muntazam mashq qilish va platformalarga qo'shilgan xatolarni to'g'rilash mexanizmlarining mavjudligi tufayli yaxshiroq so'z boyligini eslab qolgan va talaffuzlarini yaxshilagan.

Misol: Sinfda o'qituvchi an'anaviy o'qitish bilan CALL dasturlarini aralashtirib, aralash o'qitish modelini joriy etishi mumkin. Masalan, o'qituvchi so'z birligi darsini o'rgatganidan so'ng, o'quvchilar Busuu platformasida amaliyot o'tkazishlari mumkin. Bu platforma orqali o'quvchilar o'zaro til amaliyoti qilishi va mahalliy nutq so'zlovchilaridan to'g'ridan-to'g'ri fikr-mulohazalar olishlari mumkin.

Mobil ilovalar (MALL) zamonaviy o'qish ehtiyojlariga mos keladigan moslashuvchanlik va kirish imkoniyatini taqdim etadi⁵. Memrise va Quizlet⁶ kabi Ispan tili ilovalari, so'z boyligini egallash uchun juda foydalidir, chunki o'quvchilarga

² <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnye-tehnologii-v-izuchenii-inostrannyh-yazykov>

³ Vesselinov, R. va Grego, J. Duolingo samaradorligi bo'yicha tadqiqot. Nyu-York Shahar Universiteti, 2012. b.1-12.

⁴ Garcia, A. va Chapetón, C. CALL va uning Ispan tilini o'rganishdagi so'z boyligi va talaffuzga ta'siri. Til o'rganish jurnali, 5(1), 2012. b. 47-65.

⁵ https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/291522/1/kurachek_Lang_practice_2022.pdf

⁶ <https://www.memrise.com/ru/uchit-ispanskii>

istalgan vaqtda va har qanday joyda til o'rganish imkonini beradi⁷. Bu ilovalar ayniqsa, o'rganilgan so'zlarni eslab qolishni oshiradigan "bo'shliqni takrorlash" usulida foydalidir.

Misol: Ispan tilidagi o'qituvchi *Quizlet* ilovasida o'quvchilarga o'rganilgan so'z birligi ro'yxatlarini tayinlashi mumkin. Ilovaning flaškartalar va o'yin funksiyalaridan foydalangan holda, o'quvchilar o'z-o'zini sinovdan o'tkazishlari va o'zlarining yutuqlarini kuzatishlari mumkin. O'qituvchilar o'qitish jarayonida ushbu so'z birligi ro'yxatlarini sinfda sinovdan o'tkazib, doimiy amaliyotni rag'batlantirishi mumkin.

Raqamli hikoyachilik va ko'p o'lchamli prezentatsiyalar: Raqamli hikoyachilik o'quvchilarga ovoz, video va matnni integratsiya qilish orqali ko'p o'lchamli prezentatsiyalar yaratish imkonini beradi⁸. O'z hikoyalarini Ispan tilida yaratish orqali, o'quvchilar tilni ishlab chiqish va tushunish bilan birga, ularni shaxsiy va ma'noli kontekstlarda mustahkamlashadi. Robin⁹ ta'kidlashicha, raqamli hikoyachilik til ko'nikmalarini rivojlantiradi, ijodkorlikni oshiradi va o'quvchilarga o'z hikoyalarini tengdoshlari bilan baham ko'rish orqali ishonchni oshiradi.

Misol: Loyihaga asoslangan topshiriqda o'quvchilar Ispan tilida Ispaniyadagi bir madaniy bayram haqida raqamli hikoya yaratishlari mumkin. *Microsoft Sway* yoki *Google Slides* kabi platformalarni ishlatgan holda, o'quvchilar tasvirlar, ovozli izohlar qo'shishlari va madaniy kontekstni kiritishlari mumkin, bu esa nafaqat til ko'nikmalarini, balki madaniy tushunchalarni ham rivojlantiradi.

Virtual haqiqat (vr) va kengaytirilgan haqiqat (ar) orqali immersiv til o'rganish: VR va AR texnologiyalarining ishlatilishi o'quvchilarga Ispan tilini real hayotdagi sharoitlarda interaktiv tarzda o'rganish imkonini beradi. *Mondly VR* kabi VR dasturlari tilni real sharoitlarda qo'llash imkoniyatini beradi, masalan, Ispan kafesida yoki bozorda tilni amaliyot qilish. Yildirim¹⁰ tadqiqotlariga ko'ra, VR asosidagi til o'rganish

⁷ Stockwell, G. Kompyuter yordamida til o'rganish: Turli xil yondashuvlar va davomiylik. Cambridge University Press. 2013

⁸ <https://cyberleninka.ru/article/n/tehnologiya-digital-storytelling-tsifrovoe-povestvovanie-sotsialnyy-i-obrazovatelnyy-potentsial/viewer>

⁹ Robin, B. Raqamli hikoyachilik kuchi. Ta'lim texnologiyalari jurnali, 38(3), 2008. b. 11-15.

¹⁰ Yildirim, S. Ta'limda virtual haqiqat: Adabiyotlarni tahlil qilish. Xalqaro ta'lim va savodxonlik tadqiqotlari jurnali, 8(1), 2020. b. 15-21.

motivatsiyani, jalb qilishni va umumiy eslab qolishni oshirishi mumkin, chunki bu texnologiyalar interaktiv va immersiv xususiyatga ega.

Misol: Immersiv til o'rganish mashg'ulotida o'quvchilar VR yordamida Ispan tilida restoran buyurtma berishni mashq qilishlari mumkin. Ushbu mashq faqatgina oziq-ovqat va ovqatlanish bilan bog'liq so'zlarni o'rgatibgina qolmay, balki til strukturalarini ham mustahkamlaydi. Madaniy kontekstni "tajriba qilish" orqali o'quvchilar so'zlar va iboralarni yaxshiroq eslab qolishadi.

Video konferensiyalar orqali haqiqiy vaqtda tilni amaliyot qilish: Zoom va Skype kabi video konferensiya platformalari o'quvchilarga real vaqtda suhbatlashish imkonini beradi, bu esa gapirish va tinglash ko'nikmalarini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. González-Lloret¹¹ tomonidan o'tkazilgan tadqiqotga ko'ra, bu platformalar o'quvchilarga autentik madaniy suhbatlar va o'zaro muloqot orqali tilni o'rganish imkoniyatini yaratadi.

Misol: Ispan tilidagi sinfda o'qituvchi o'quvchilarga onlayn video chat orqali Ispaniya yoki Latin Amerikasidagi til o'rgatish markazi bilan suhbat qurishni taklif qilishi mumkin. Bu interaktiv faoliyatlar o'quvchilarga autentik muloqotda qatnashish, madaniy tajribalarini almashish va tilni amaliy qo'llash imkoniyatini yaratadi.

Ispan tilini o'qitishda texnologiya va raqamli resurslardan foydalanish o'qituvchilarga o'quvchilarga amaliy, interaktiv va autentik til o'rganish imkoniyatlarini taqdim etish imkonini beradi. Noan'anaviy metodlar va texnologik vositalar ta'limda yangi imkoniyatlarni yaratadi, o'quvchilarning ehtiyojlariga javob beradi va til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga yordam beradi. Foydalanilayotgan texnologiyalardan samarali foydalanish o'qituvchilar va o'quvchilarning faol va samarali o'rganish jarayonini ta'minlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Обучения в высшем образовании. Интернет и высшее образование, 18, 2013. сс.4-14.

¹¹ González-Lloret, M. Telekolaboratsiya va til o'rganish: O'qituvchilar uchun qo'llanma. Cambridge University Press. 2017

2. Kim, K., & Lee, J. Janubiy Koreyaning aqlli ta'limida raqamli darsliklar: Shaxsiylashtirilgan o'qitish sari. // Ta'lim Texnologiyasi Rivoji va Almashinuvi Jurnal. — 2012. — Jild 5(2). — B. 59–71.
3. Выготский, Л. С. Мышление и общество: Развитие высших психологических процессов. — Harvard University Press: Кембридж, 1978. — 159 с.
5. Дьюи, Дж. Демократия и образование. — Макмиллан: Нью-Йорк, 1916. — 434
6. Sabirova Nilufar Kamiljonovna. Factores cognitivos que influyen en la adquisición del español como segunda lengua. European Scholar Journal, 5(2), 47-48. (2024).
7. Muslimov N.A., Usmonboeva M.H. - Innovasion ta'lim texnologiyalari – Toshkent: «Sano-standart», 2015. – 67 b.
8. Vygotsky, L.S. Jamiyatda ong: Yuqori psixologik jarayonlarning rivojlanishi. — Garvard Universiteti Nashriyoti: Kembrij, MA, 1978. — 159 b.